

Türkiye'de COVID-19 pandemisiyle mücadele, iktidar ve onun alandaki uygulayıcıları Sağlık ve İçişleri Bakanlıkları tarafından en başından beri SARS-CoV-2'nin ve varyantlarının inisiyatifine terkedildi. Bölge tabanlı, ekibe dayalı, standardize ve devlet tarafından finanse edilen birinci basamak sağlık örgütlenmesi olmadığı ve çalışanları Sağlık Bakanlığı tarafından dışlandığı için salgın, hastanelerde karşılandı ve bugüne kadar da bu tutumun değişebilmesi için herhangi bir adım atılmadı. Hastaneye başvuruların ve yoğun bakım gereksiniminin en yoğun olduğu dönemde maliyet gereğiyle, yoğun bakım yataklarını dolu gösteren ve hasta kabul etmeyen özel hastanelere herhangi bir yaptırım uygulanmadı. Karantina, izolasyon vb. bulaşıcı hastalıklarla ilgili temel kavramları dahi bilmedikleri zaman içinde açığa çıkan bakanlık, bilimsel bilgisine sahip olunmayan ilaçlar ve tedavi protokollerini uygulamaya koydu. Hekimler bunun için zorlandı. Henüz, hakem denetiminden geçmiş, konuyla ilgili herhangi bir bilimsel araştırma sonucu yayımlanmadı.

SARS-CoV-2'ye karşı aşı geliştirme çalışmalarından bazıları iktidar tarafından doğrudan desteklendi. Bunlar arasında en öne geçen TURKOVAC aşı çalışmasıyla ilgili olarak da benzer bir durum söz konusu. Yetkililer tarafından Faz-3 aşamasında olduğu ifade edilen ve Sağlık Bakanlığı tarafından "acil kullanım izni" de verilen TURKOVAC ile ilgili hakem denetiminden geçmiş herhangi bir makaleye bugüne değin ulaşamıyoruz.

Türkiye'de COVID-19 pandemisine karşı toplumsal alana yönelik gerekli önlemler yeterli düzeyde ve süreklilik taşıyacak biçimde alınmadı. Örneğin, 8 Eylül 2020

tarihinde uygulamaya konan bütün kapalı mekanlarda ve toplu taşıma araçlarında maske takma zorunluluğu 30 Mayıs 2022 tarihinde, hastaneler dışında kaldırıldı. Bakan'ın ifadesiyle "hayat normalleştirildi". AKP iktidarı bu uygulamasının hangi bilimsel bilgiye dayandığına ilişkin soruları yanıtızsız bırakıyor. Öyle ki iktidarı temsil eden bazı mülki amirlerin hastanelerde bile maske kullanmadıklarına tanık oluyoruz.

Aynı Bakanlık, yine, 30 Mayıs 2022 tarihten itibaren yeni vaka ve ölüm sayılarını haftalık olarak yayımlamaya başladı. Yapılan PCR test sayısı ile pozitif test sayılarını ise o tarihten itibaren yayımlamıyor. Bununla birlikte, açıklanan yeni vaka sayısı 06-12 Haziran 2022 tarihleri için 7 bin 556 iken 13-19 Haziran tarihlerinde %45'lik artışla 10 bin 954'e, 20-26 Haziran tarihleri için de bir önceki haftaya göre %143 artarak, 26 bin 635 kişiye ulaştığı Bakanlık web sayfasında yayımlandı. Sağlık emekçilerinin gözlemlerine göre, vaka sayısı her geçen artıyor. Klinik seyir itibarıyla, çoğu hastaneye yatış gerektirmediği için kişilerin kendisi tarafından da dikkate alınmıyor.

SARS-CoV-2'ye ve bazı varyantlarına karşı etkili olduğu kanıtlanmış olmasına rağmen, Türkiye'de aşılama neredeyse durdu. Günümüz itibarıyla, tam aşıların oranı yalnızca %63, hatırlatma dozu yapılmışların ise sadece %33 civarında.

Bütün bunların yanı sıra, AKP iktidarının pandemiyi gerekçe göstererek, çocuklarımızı ve gençlerimizi okulsuz bırakma konusunda da özel bir iddia taşıdığına tanıklık ediyoruz. Öyle ki UNESCO'nun verilerine göre, Türkiye, ilk ve orta okullarla liselerin en uzun süre kapatıldığı ülkeler arasında 47 hafta ile dördüncü sırada yer alıyor. Önünde yıllardır savaş ve

çatışma alanı haline getirilmiş olan Suriye, Irak ve Afganistan var. Bununla birlikte, söz konusu günlerde yapılmayan derslerin telafi edilip edilmediği, edildiyse nasıl edildiği konusu da belirsizliğini koruyor. Öteyandan, bu kapatmalara rağmen, din eğitimi yapılan yatılı kurslar faaliyetlerine devam ettirildi.

TTB'nin 74. Büyük Kongresi 24-26 Haziran 2022 tarihlerinde, Ankara'da gerçekleştirildi. TTB'nin merkez örgütünü oluşturan Yüksek Onur Kurulu, Merkez Konseyi ve Denetleme Kurulu üyelerinin seçimlerinin de gerçekleştirildiği Kongre'de, bağımsız aday bulunmazken, seçimlerde üç grup yer aldı. Son yasal düzenleme sonrası seçimlerde büyük kongre delegelerinin yanında, tabip odası yönetim kurulu başkanları da oy kullanma hakkına sahip. Buna göre, oda başkanlarıyla birlikte seçimlerde oy kullanacak delege sayısı 481 kişi oldu. Bu delegelerden 401'i oyunu kullandı. Tabip odalarımızdan 13'ü, birisi yönetim kurulu başkanı olmak üzere, 4 delege ile en düşük delege sayısına sahipken, 38 delege ile en fazla sayıya sahip olan da İstanbul-Yalova tabip odamız. TTB 2022-2024 dönemi seçimlerini önce sayısal (merkezi eğilim ölçüleriyle) daha sonra da içerik yönüyle değerlendireceğiz. Yönetmelik özelliği nedeniyle seçimin sayısal değerlendirmesini, 11 üyeli Merkez Konseyi listelerine verilen oylar üzerinden yapacağız. Buna göre, toplam sayısı 65 olan tabip odalarından seçimde oy kullanmayan oda delegesi bulunmazken, 24 odanın bütün delegeleri oylarını kullandı. Kongre sonunda Elazığ, Kırşehir ve Siirt tabip odalarından yalnızca birer delegenin oy kullandığı, Afyon, Ağrı ve Aydın tabip odası delegelerinin de en düşük katılım oranıyla oy kullandığı kayıtlara geçti.

Seçimlere Bağımsız Hekimler Birliği Grubu (BHB), Çağdaş Hekimlik Grubu (ÇH) ile Etkin ve Demokratik TTB Grubu (ED-TTB) isimleriyle üç grup katıldı. Çağdaş Hekimlik Grubu adaylarına verilen ortalama oy sayısı 52.3, ortanca oy sayısı 49.0, tepe değeri (mod) 44.0 oy, en düşük oy 44.0, en yüksek oy 67.0, aralık (range) 23.0 oy olarak gerçekleşti. Hekimler İçin Birlik Grubu adaylarına verilen ortalama oy sayısı 85.7, ortanca oy sayısı 85.3, tepe değeri 85.0 oy, en düşük oy 80.0, en yüksek oy 93.0, aralık 13.0 oy olarak gerçekleşti. Etkin ve Demokratik TTB Grubu adaylarına verilen ortalama oy sayısı 248.1, ortanca oy sayısı 247.8, tepe değeri 247.0 oy, en düşük oy 228.0, en yüksek oy 268.00, aralık 40.0 oy olarak gerçekleşti. Grupların almış olduğu ortalama oylar üzerinden, oyların, %13.5'ini Çağdaş Hekimlik Grubu, %22.2'sini Hekimler İçin Birlik Grubu ve %64.3'ünü de Etkin ve Demokratik TTB Grubu aldı. Kongre'nin birinci gününün açılış ve konuk konuşmalarına, üçüncü gününün de zorunlu olarak seçim için kullanılacağından ikinci günün bütünüyle TTB faaliyetlerinin değerlendirilmesine ayrılmış olması olumlu bir planlamaydı. Bununla birlikte, çalışma raporu sunumunun yanı sıra, neredeyse her bir kol ve seçili yapıya, bir kısmının da slaytlı sunumlarına, yer verilmesi delegelerin konuşmasını süre ve sayı olarak maalesef kısıtladı. Günün sonunda grupların tanıtım konuşmaları da ikinci günün bütününe yansıyan yoksunluğun devamı niteliğindedir. Bir yanda yaşamın krizinin her geçen gün derinleşmekte olan hali, diğer yanda krize eklenmekte olan yeni alanların yarattığı riskler salonda neredeyse yoktu. Ek olarak, Türkiye'nin içinde bulunduğu buhran hali için de aynı şeyleri ifade etmemiz mümkün. Hem masa

başındaki üretimleri hem de her türden baskıya rağmen, alanına ilişkin sorunlar üzerinden bütün zamanlarda, karar verdiğinde, so-kağa ya da meydanlara inebilme becerisine tarihsel olarak sahip TTB'nin 74. Büyük Kongresi'nin atmosferinde bunlardan yeterince emare izlenemedi. Delegelerden bütünlüklü değerlendirmeler dinleyemedik. Geleceğe yönelik strateji, planlama ve araçlar önerisi de izleyemedik. Hele ki grupların adaylık gerekçelerini anlatmak, programlarını paylaşmak için sözcüleri aracılığıyla Kongre'ye seslenişlerinin de benzer yoksunlukta olması umut kırıcı oldu. Ülke genelinde ve sağlık alanında yaşanmakta olan tarihsel sorunlara karşın, BHB ve ÇH grupları adına yapılan konuşmaların içeriğinde bunlara değinmeksizin egemen olan hamaset dikkat çekici olmasının yanı sıra üzüntü vericiydi. Gruplar adına yapılan konuşmalarda dünya, ülke ve sağlık gündemi içinde kendilerini nerede tanımlıyor, neleri sorun ve sorun(ların) kaynağı olarak saptıyor ve hekimler, sağlık emekçileri ile toplum için nelerin ve nasıl yapılmasını önerdiklerine neredeyse hiç yer verilmedi. Zihinler mi yoksunlaştı ya da yoksullaştı? Umut-suzluğa teslimiyet mi yaşıyor? Yoksa hazırlık yapmama halinden mi kaynaklanıyor? Bilebilmek mümkün değil. Ancak, gerekçe eğer son sırada belirttiğimiz ise durum daha az vahim değil. Buna karşın, aşılamaz, çözülemez de değil elbette. TTB yönetimine yeniden seçilen ED-TTB üyelerine başarılar diliyoruz. Öncelikle, Merkez Konseyi (MK) üyelerimiz olmak üzere, hep birlikte geleceğe, önümüze bakmalı ve seçim sürecinde yaşananları kolektif üretim süreçlerinde tüketebilmeliyiz. MK, uzun yıllara dayalı "birlikte üretmememe halini" kararlı bir biçimde

aşabilme hedefini önüne koyabilmeli, yaz aylarından başlayarak, hayata geçirebilmek için adımlar atabilmelidir. Bu süreçte kollarımızı, çalışma gruplarımızı canlandırılabiliriz, daha üretken ve kolektif hale getirebilmeliyiz.

Dönem itibarıyla, genel seçim sürecine girmiş bir ülkede yaşıyoruz. TTB, sağlık hizmetlerini birikim alanına dönüştüren ve piyasa koşullarının kamu, özel ayrımı yapılmaksızın bütün alanlarda hayata geçmesini sağlayan AKP iktidarına karşı muhaliflerinin sağlık alanında doğru adımlar atabilmesinin önünü üretimleriyle açabilmelidir. Sağlık sistemi (örgütlenme, hizmet sunumu, emek gücü, finansman), mezuniyet öncesi ve sonrası tıp eğitimi başta olmak üzere, alana yönelik ilkelerimizi koruyarak, bilgilerimizi güncellemeli ve yakın vadede raporlayabilmeliyiz. Eş zamanlı olarak, hem hekimlerin hem de sağlık alanının örgütlülüğünü geliştirebilmek için kapsamlı çalışmalar programlayabilmeliyiz. Bununla birlikte, ED-TTB grubu da bir yandan bütün bu çalışmalarda aktif olarak yer alırken, öte yandan da kendi varlığını nitelik ve nicelik olarak geliştirebilecek adımlar atabilmelidir.

Bu sayımızda sizlerle, 14 Şubat 2022'de online olarak yayımladığımız "COVID-19 Pandemisi'nde Sağlık Sistemleri" dosyamızın sekizinci bölümünü paylaşıyoruz. Temmuz-Ağustos 2022 sayımızda yayımladığımız Norveç, Yunanistan, Küba, Uruguay, İspanya ve Tayvan ülke örnekleriyle birlikte, yazarlarımız tarafından günümüzdeki sağlık sistemi ve pandemiye yanıtı değerlendirilen ülke sayısı da 39'a ulaşmış oldu. Katkıları için yazarlarımıza bir defa daha teşekkür ediyoruz. Sevgi ve dostlukla...